Adverse Inference in International Investment Arbitration

Seyed Mohammad Hasan Razavi [1*] Saman Mohammadian[2]

1. *Assistant Prof., Department of Public Law, Faculty of Law and Political Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding Author E-mail: hassan.razavi@ut.ac.ir)*
2. *LLM In International Commercial and Economic Law, Faculty of Law and Political Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.*

Received: 2025-05-22
Revised: 2026-02-04
Accepted: 2026-04-12
Available Online: 2026-09-22

How to cite this article:
Razavi, S. M. H., & Mohammadian, S. (2026.). Adverse inference in international investment arbitration. Encyclopedia of Economic Law Journal, [33] (29), (05-22) (in Persian with English abstract).
https://doi.org/10.22067/economlaw.2026.93077.1450

Introduction

In international investment arbitration, document production and the evaluation of evidentiary gaps frequently determine the trajectory of a case. Unlike many domestic systems, investment tribunals do not generally benefit from robust coercive powers over parties and, even more importantly, they usually lack authority to compel non-parties to disclose documents. This structural limitation is intensified by the asymmetry that often characterizes investor–state disputes: investors may need access to governmental records to prove regulatory intent, internal decision-making, or causation, while states may require access to private corporate materials to test allegations about ownership, control, valuation, or corruption-related defenses. Within this setting, adverse inference (sometimes described as a negative inference) has emerged as a central evidentiary mechanism through which tribunals can respond to non-production, mitigate informational monopolies, and preserve the overall integrity of the proceedings.

Adverse inference, however, is not conceived as a punitive device. In the arbitral logic reflected in doctrinal sources and case-oriented discussions, it is better understood as a corrective technique in fact-finding: it seeks to approximate the evidentiary situation that would likely have existed had the requested evidence been produced, and thereby supports more reasoned, predictable, and ultimately fair awards. At the same time, this tool has an unavoidable disciplinary "pressure" effect. The prospect of an adverse conclusion can encourage parties to comply with tribunal directions and cooperate in good faith with the evidentiary process, especially when one side might otherwise benefit from delay, selective disclosure, or strategic silence.

Despite its usefulness, adverse inference remains one of the most contested tools in investment arbitration. A recurring challenge lies in the absence of a single, unified framework across institutional rules and legal traditions, which means that the same conduct may be treated differently by different tribunals. The practical result is a cautious, context-sensitive approach in which tribunals frequently avoid broad or "automatic" inferences and instead insist on a set of threshold conditions before drawing any negative conclusion. This caution is often explained through the lens of procedural fairness: tribunals must ensure that inference drawing does not become a substitute for proof, does not undermine the equality of arms, and does not transform evidentiary discretion into an indirect sanction that prejudges the merits.

The case practice examined in the underlying article illustrates both the necessity of the mechanism and the

THIS WORK IS LICENSED UNDER A CREATIVE COMMONS ATTRIBUTION 4.0 INTERNATIONAL LICENSE

reasons for restraint. In some disputes, non-production occurs in a setting of confidentiality, privilege, or governmental sensitivity, and tribunals decline to infer bad faith or concealment. In others, especially where a tribunal has issued specific procedural directions and the non-producing party fails to give a persuasive explanation, tribunals may treat the evidentiary gap as meaningful and draw tailored inferences that affect key factual determinations. This duality—indispensable utility combined with heightened due process sensitivity—frames the central inquiry of this study.

Purpose

This study examines the legal basis, operational conditions, and practical consequences of adverse inference in international investment arbitration, with a focus on how tribunals transform non-production into evidentiary reasoning without compromising procedural fairness. It asks, first, what doctrinal foundations justify the use of adverse inference in investment arbitration, particularly in scenarios where applicable rules are silent or provide only general guidance on the tribunal's authority to assess evidence. Second, it assesses the evidentiary thresholds that tribunals require before adverse inference can be legitimately triggered—thresholds designed to ensure that inference drawing supplements rather than replaces proof. Third, it evaluates how tribunals reconcile adverse inference with competing procedural and public interests, including confidentiality, privilege, national security concerns, and the overarching requirement of good-faith participation in arbitral proceedings. The study further seeks to clarify the difference between "proper" and "improper" uses of adverse inference and to explain why that distinction matters for the legitimacy of awards. Proper adverse inference is described as a genuine "gap-filler": it operates where a claim cannot succeed without a missing piece of evidence that likely exists and lies within the opposing party's control, and where the opposing party's refusal prevents the requesting party from proving necessary facts. Improper adverse inference, by contrast, functions as a generalized credibility sanction or as an amplification of evidence already available, untethered from a concrete evidentiary need. By mapping these categories onto the procedural dynamics of investor–state cases, the study aims to offer a more predictable and principled understanding of when adverse inference supports truth-seeking and when it risks turning discretion into arbitrariness.

Methodology

This research adopts a qualitative, doctrinal, and descriptive-analytical methodology, combining conceptual clarification with structured case analysis. It proceeds from the premise that adverse inference is best understood at the intersection of (i) general principles of evidence and fact-finding in international adjudication, (ii) the particular institutional architecture of investment arbitration, and (iii) the tribunal's inherent and implied procedural powers.

The study draws on a broad set of sources, including arbitral awards, procedural reasoning contained in tribunal decisions, leading academic treatments of evidence and arbitral procedure, and policy-oriented scholarship addressing disclosure incentives and information asymmetries. The doctrinal portion examines how the ability to draw inferences relates to the tribunal's authority to evaluate evidence and manage proceedings, including the observation that institutional and international arbitration rules often recognize—explicitly or implicitly—that tribunals may draw negative conclusions from a party's failure to produce discoverable evidence. It also emphasizes the importance of good faith in arbitral conduct, particularly in connection with parties' duties to cooperate with tribunals in the production and presentation of evidence.

The case-study portion focuses on a set of landmark investment arbitration decisions that illuminate how tribunals operationalize adverse inference in varied factual contexts. These include: (i) Metal-Tech Ltd. v. Republic of Uzbekistan, where the tribunal's assessment of missing documents and witness testimony contributed to its evaluation of whether legitimate services were provided in connection with consultancy payments; (ii) The Rompetrol Group N.V. v. Romania, which highlights the tribunal's reluctance to infer misconduct where the state provided detailed security and confidentiality justifications and where the applicable procedural framework required the tribunal to consider such reasons; (iii) Churchill Mining and Planet Mining v. Indonesia, il-

lustrating how tribunals may refuse to draw adverse inferences where the evidentiary record and procedural context allow them to reach conclusions without reliance on inference; and (iv) Europe Cement v. Turkey, demonstrating how sustained non-production of originals can support the conclusion that alleged documents likely did not exist or could not withstand scrutiny, especially where authenticity is central to jurisdictional claims. In addition, the analysis considers the role of post-award review dynamics through Caratube v. Kazakhstan (annulment), where the discussion underscores that evidentiary assessment typically remains within the tribunal's domain unless it becomes irrational to the point of constituting a serious error.

Findings

The study's findings support four overarching propositions.

First, adverse inference is widely treated in arbitral practice as an ordinary component of evidentiary assessment rather than an exceptional sanction. The mechanism is not designed as "punishment" for non-compliance; it is an evidentiary response intended to prevent a party from obtaining an unfair advantage through informational monopolization or strategic non-cooperation. At the same time, the practice shows that tribunals are aware of its indirect coercive function: the possibility of adverse inference exerts pressure on parties to comply with procedural directions and to engage in good-faith disclosure.

Second, tribunals consistently require a set of cumulative conditions before adverse inference may be drawn. The underlying article identifies, in synthesized form, at least three core prerequisites: (a) the tribunal must have initial evidence supporting the existence of the requested documents and a plausible sense of what their content would be; (b) the documents must be directly relevant and materially significant to disputed issues; and (c) the documents must be within the possession or control of the non-producing party. The "control" criterion is understood expansively to include materials held by persons and entities linked to the party—such as representatives, employees, or agents—yet tribunals must proceed more cautiously where documents lie with truly independent third parties outside the party's control, precisely because tribunals generally cannot compel third-party production.

Within this framework, the findings further clarify how these conditions interact with the burden of proof. Adverse inference is not a substitute for the requesting party's obligation to establish a prima facie case. Rather, it operates where the requesting party has marshaled the evidence reasonably available to it, and the missing documents would plausibly complete or clarify a decisive factual narrative. This logic aligns with the study's distinction between proper and improper adverse inference. Proper inference functions as a genuine evidentiary gap-filler, replacing an essential missing element that likely exists but cannot be proven due to the opposing party's refusal. Improper inference, by contrast, is used merely to reinforce evidence already on the record or to cast broad doubt on a party's credibility without a clear link to a specific evidentiary gap. The latter approach risks being experienced as punitive and therefore raises significant due process concerns.

Third, the legitimacy of adverse inference depends on proportionality and rational connection. Even where the threshold conditions are satisfied, the inference must remain tethered to a plausible account of what the missing evidence would likely show. Overbroad or exaggerated inferences—especially those that effectively decide the entire dispute without adequate supporting evidence—can distort the fact-finding exercise and create vulnerability in post-award scrutiny. In this regard, the study notes that the evaluation of evidence and factual findings is generally afforded deference, and intervention is exceptional unless the tribunal's reasoning is so unreasonable as to constitute a serious error. This reinforces the importance of well-reasoned, narrowly tailored inference drawing that can be defended as rational and proportionate.

The case analyses supply concrete illustrations of these dynamics. In Metal-Tech, the tribunal considered a situation where significant consultancy payments were at issue and the respondent's corruption defense required scrutiny of whether legitimate services were provided. The tribunal's reasoning highlights how non-production—both in documentary form and in the form of absent corroborating witnesses—can contribute to the conclusion that no legitimate services were shown to exist, and that the claimant's evidentiary deficit had substantive implications. In Europe Cement, the tribunal treated the sustained failure to produce originals of key share transfer documents, despite prior directions, as supporting the inference that the documents likely

did not exist or could not withstand legal scrutiny—an inference that in turn undermined the claimant's jurisdictional narrative concerning ownership and investment. These examples demonstrate "proper" inference in the sense that the missing materials related to decisive issues and the inference was closely aligned with the evidentiary gap created by non-production.

By contrast, Rompetrol provides an example of restraint where adverse inference was requested but declined. The tribunal was confronted with a refusal to produce materials linked to interception authorizations and banking-information requests, and the state offered detailed explanations tied to security classification, domestic legal limits on access, and investigative sensitivities. The tribunal declined to draw general or specific adverse inferences, emphasizing that the reasons provided fell within the category of "reasons" the tribunal was required to consider under the relevant procedural framework, and noting the contextual factors that made broad inference unwarranted. Churchill Mining similarly illustrates caution: despite requests by both sides for negative inferences based on alleged non-production and witness non-appearance, the tribunal concluded—based on the circumstances, its procedural directions, and the evidentiary regime governing the dispute—that it could reach its findings without resorting to adverse inference. Together, these cases show that tribunals do not treat adverse inference as automatic; rather, they use it selectively, and often only when the inference is necessary to resolve a genuine evidentiary gap concerning a decisive fact.

Fourth, adverse inference in investment arbitration is closely connected to the tribunal's inherent and implied powers and to broader systemic interests in the fairness and credibility of investor–state adjudication. The study notes that discussions of arbitrators' "non-enumerated" powers often categorize them as implied, inherent, or discretionary, and that inherent powers are regarded as particularly significant for preserving jurisdiction, the integrity of the process, and the enforceability of awards. Within this conceptual frame, adverse inference can be understood as a tool that supports procedural integrity by discouraging non-cooperation and by enabling tribunals to manage the consequences of missing evidence when coercive mechanisms are limited. The findings also highlight the relationship between adverse inference and disclosure-forcing policy mechanisms such as penalty default rules. While adverse inference operates ex post at the stage of evidentiary evaluation, penalty default rules operate ex ante by structuring legal defaults in ways that incentivize parties to disclose information that would otherwise remain hidden. The article's discussion treats these mechanisms as functionally similar in their aim to address information that is difficult to observe or verify, while noting that a detailed exploration of default-rule design lies beyond the scope of the study.

Finally, the study identifies two practical safeguards that recur in the doctrinal material. One is the emphasis on good faith as a procedural baseline: a party's duty to cooperate with evidentiary directions is part of the broader obligation of bona fide participation in arbitration, and tribunals may view unjustified non-production through this lens. The second is a functional boundary around who may draw inferences: the authority to draw adverse inferences belongs to the tribunal, and technical experts should not independently employ inference drawing in their assessments, because inference involves adjudicative discretion rather than technical evaluation.

Conclusion

Adverse inference is an essential but still under-theorized element of international investment arbitration. It responds to a structural reality: tribunals are tasked with resolving complex disputes in which crucial evidence may be controlled by one party and may not be reachable through coercive discovery powers, especially where third-party production is beyond the tribunal's reach. In this environment, adverse inference serves two interrelated functions: it supports accurate fact-finding by addressing evidentiary gaps created by non-production, and it promotes procedural balance by discouraging parties from exploiting informational asymmetry.

At the same time, the tool's legitimacy depends on principled restraint. The case practice and doctrinal synthesis examined in the article show that tribunals generally treat adverse inference as a measured evidentiary response rather than a sanction. They require initial evidence of existence and likely content, direct relevance and materiality, and possession or control by the non-producing party, with careful attention to whether genuine third-party independence makes production impossible. They also tend to prefer narrow, rationally connected inferences that fill a specific evidentiary gap over broad credibility attacks or outcome-determinative assump-

tions. This approach reflects a practical understanding of due process: adverse inference must not displace the requesting party's burden of proof, nor should it penalize the good-faith invocation of legitimate confidentiality or privilege.

The study's comparative case illustrations reinforce the value of context. Metal-Tech and Europe Cement demonstrate that, where missing materials relate to decisive issues and non-production cannot be persuasively justified, tailored inferences can prevent parties from benefiting from evidentiary opacity and can help tribunals issue more coherent awards. Rompetrol and Churchill Mining, by contrast, show that where the non-producing party provides substantial justifications or where the tribunal can resolve the dispute on the available record, restraint may better preserve legitimacy and avoid turning inference into a proxy sanction.

Looking forward, the study supports a model of principled flexibility anchored in the tribunal's inherent and implied powers. Inherent powers are understood as necessary, though limited, tools for safeguarding procedural integrity and enforceability, and adverse inference fits within this toolkit when used proportionately and only to the extent required by the necessities of a particular dispute. The result is not a call for mechanical uniformity, but for clearer articulation of standards—standards that are already visible in practice and can be synthesized into a coherent approach. By applying adverse inference in a structured, transparent manner that respects good faith, due process, and the equality of arms, tribunals can preserve the credibility of investor–state arbitration while responding effectively to the evidentiary challenges that define it.

Keywords: Adverse inference, Discretion of the arbitrator, ICSID, International arbitration, Non-disclosure of evidence

استنتاج مخالف در داوری سرمایه‌گذاری بین‌المللی

سید محمد حسن رضوی[1*]، سامان محمدیان[2]

دریافت: ۱۴۰۴-۰۱-۰۳ | بازنگری: ۱۴۰۴-۱۱-۱۵ | پذیرش: ۱۴۰۵-۰۱-۲۳ | انتشار: ۱۴۰۵-۰۶-۳۱

چکیده

بخش نخست این مقاله به تبیین مفهوم استنتاج مخالف در داوری بین‌المللی سرمایه‌گذاری اختصاص دارد ابزاری که در واکنش به امتناع یکی از طرفین از ارائه مدارک به‌کار گرفته می‌شود تا از انحصار اطلاعاتی جلوگیری گردد و تعادل دادرسی حفظ شود. در بخش دوم، روش تحقیق توصیفی-تحلیلی با رویکرد موردپژوهی است که از تحلیل رویه‌های داوری ایکسید و بررسی پرونده‌ه بهره گرفته تا کاربرد و چارچوب قانونی این ابزار را نشان دهد. اعمال استنتاج مخالف منوط به احراز معیارهایی چون دسترسی طرف ممتنع به اسناد، اهمیت موضوع و وجود شواهد اولیه است، دیوان داوری با تکیه بر اختیارات ذاتی و قواعد ضمنی، حتی در فقدان تصریح قانونی، مجاز به بهره‌گیری از این ابزار است، این شیوه در تقویت شفافیت و پیشگیری از تاکتیک‌های کارشکنانه نقش مهمی دارد. در مجموع، استنتاج مخالف با حفظ تعادل فرایند داوری، صدور آرای منطقی‌تر و عادلانه‌تر را تسهیل می‌کند.

کلید واژه: استنتاج مخالف، داوری بین المللی، اختیارات داوران، ایکسید،عدم ارائه اسناد.

۱. استادیار گروه حقوق عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول) hassan.razavi@ut.ac.ir
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق تجاری اقتصادی بین المللی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.saman.mohamadian@ut.ac.ir

مقدمه

با توسعه تجارت بین‌الملل و جهانی شدن اقتصاد، داوری به‌عنوان روشی جهت حل و فصل اختلافات تجاری بین‌المللی به سرعت رشد پیدا کرد، به نحوی که امروزه یک روش معمول در حل و فصل اختلافات بین‌المللی محسوب می‌شود. (shiravi,2022:565) لازم به ذکر است که داوری خالی از عیب و نقص نیست و بعضا مورد انتقاد قرار گرفته. (shiravi,2022:561) در روند دادرسی‌های بین‌المللی، یکی از چالش‌های مهمی که داوران با آن مواجه می‌شوند، دسترسی به شواهد و مدارک مورد نیاز برای تصمیم‌گیری عادلانه است. در بسیاری از موارد، یک طرف دعوا ممکن است از ارائه مدارک خودداری کند، مدارک را پنهان نماید یا همکاری لازم را در فرایند کشف حقیقت نداشته باشد.داوران فاقد قوه حاکمیتی هستند و در نتیجه امکان الزام اشخاص به اجرای دستورات خود را ندارند.این توانایی حق انحصاری دولت است و حتی طرفین داوری نمی تواند با تراضی به مرجع داوری این اختیار را اعطا کنند. (samadi maleh ,Mafi,2021: 251) در چنین شرایطی، داوران از ابزاری به نام استنتاج مخالف یا منفی[1] استفاده می‌کنند تا بتوانند به حقیقت و عدالت نزدیک‌تر شوند. این ابزار به داوران اجازه می‌دهد تا از امتناع یک طرف از ارائه مدارک، نتیجه‌گیری‌هایی را به ضرر آن طرف انجام دهند.

اصل دادرسی منصفانه[2] ایجاب می‌کند که هر یک از طرفین دعوا فرصت برابر برای ارائه دلایل و مدارک خود داشته باشند و با طرفین به طور برابری برخورد شود(Maira,۲۰۲۳:۷۲). با این حال، در بسیاری از موارد، یکی از طرفین ممکن است به دلایل مختلف از ارائه مدارک خودداری کند. این عدم همکاری می‌تواند باعث ایجاد نابرابری در فرایند رسیدگی شده و به ضرر طرف مقابل تمام شود.

درخواست تمدید جلسه رسیدگی به بهانه‌های واهی، کارشکنی در ارائه اسناد، بر هم زدن نظم جلسه،اعتراض‌های پیاپی به داوران و...، راهبردی است که به طرف ناراضی کمک می‌کند تا داوری را بی اثر کند. چنین ترفندهایی به شدت سرعت و کارایی داوری را تضعیف می‌کند (Soltani-Nejad, Talabaki,2022: 43) راهی ساده برای طرف ناراضی این است که از تسلیم سند خودداری کند و بدین شکل حقایق اختلاف را مستور نگاه دارد. اما خودداری از تسلیم سند بی دردسر نیست و دادگاه را به طرف ناراضی بد بین می‌نماید. (Soltani-Nejad, Talabaki,2022: 47)

اهمیت و ضرورت استنتاج مخالف در داوری بین‌المللی زمانی نمایان می‌شود که یکی از طرفین به دلایل مختلف، اعم از عدم شفافیت، پنهان‌کاری یا ملاحظات راهبردی، از ارائه اطلاعات لازم امتناع می‌کند. در چنین شرایطی، دیوان داوری ممکن است با تکیه بر این ابزار بتواند تعادل را در فرایند رسیدگی برقرار کرده و از سوءاستفاده احتمالی جلوگیری کند. این روش به ویژه در داوری‌های سرمایه‌گذاری و تجاری بین‌المللی که معمولاً مدارک کلیدی در اختیار یک طرف قرار دارد، اهمیت زیادی پیدا می‌کند. هدف اصلی این ابزار، ایجاد تعادل میان طرفین و تشویق آن‌ها به همکاری در فرایند داوری است. همچنین، استنتاج مخالف باعث می‌شود که طرفین دعوا مسئولیت‌پذیری بیشتری در قبال ارائه اطلاعات داشته باشند و از سوءاستفاده از روند دادرسی جلوگیری شود. استنتاج مخالف به‌صورت خودکار در هر پرونده‌ای اعمال نمی‌شود، بلکه در شرایط خاصی داوران تصمیم به استفاده از آن می‌گیرند. پس، استنتاج مخالف به‌عنوان یک ابزار مهم در داوری بین‌المللی می‌تواند به تحقق عدالت و شفافیت در رسیدگی‌های داوری کمک کند.

در این مقاله ما به بررسی این امر که اختیار دیوان‌های داوری برای اعمال این ابزار کلیدی از کجا نشأت می‌گیرد می‌پردازیم و اینکه آیا مبنای قانونی یا رویه‌ای خاصی وجود دارد که اجازه دهد داوران در صورت امتناع یک طرف از ارائه شواهد، به استنتاج‌های منفی دست بزنند و به این موضوع می‌پردازیم که دیوان‌های داوری در چه شرایطی به اعمال استنتاج مخالف می پردازند. چه عواملی ممکن است موجب شود که یک دیوان داوری تصمیم بگیرد از عدم همکاری یک طرف استفاده کند و نتیجه‌گیری‌های منفی را در مورد اعتبار ادعاهای آن طرف انجام دهد؟ آیا این تصمیمات تحت‌تأثیرنوع اختلاف، میزان همکاری طرفین، یا حتی زمینه حقوقی خاصی قرار دارند؟ بنابراین، بررسی رویه‌های داوری بین‌المللی در زمینه اعمال استنتاج مخالف نه تنها به فهم بهتر اصول حاکم بر داوری کمک می‌کند بلکه می‌تواند راهگشای توسعه قوانین و رویه‌های جدید باشد که منجر به افزایش شفافیت و عدالت در فرایندهای داوری خواهد شد. همچنین ابعاد مختلف اختیار داوران در اعمال استنتاج مخالف را مورد تحلیل قرار دهد. در گفتار اول به بررسی استنتاج

1. *Adverse Inference*
2. *Due Process*

مخالف چیستی آن و شرایط اعمالش می پردازیم و در گفتار بعد رویه‌های دیوان‌های داوری را تحلیل کرده و در نهایت در آخرین گفتار به اختیار داوران در این امر می‌پردازیم.

۱. استنتاج مخالف و شرایط اعمال آن

استنتاج، نتیجه‌ای است که یک دیوان از طریق فرایند استدلال (از جمله با تکیه بر تجربه عمومی) از حقایق اولیه ست می‌آورد، یعنی حقایقی که دیوان بر اساس اسناد یا شهادت شهود پذیرفته است. به طور کلی، یک دیوان می‌تواند از حقایق اولیه استنتاج‌هایی را که مناسب می‌داند، به عمل آورد. به‌عنوان مثال با پذیرفتن شواهد مستندی که درباره خطرات یک عمل جراحی در فرم رضایت بیمار ثبت شده است،دیوان این نتیجه گیری را انجام می دهد که خطراتی که در فرم ذکر نشده اند،در گفت و گو با بیمار مطرح نشده است. (mpts-uk.org;2024)

استنتاج مخالف در تعریفی که در یکی از فرهنگ واژگان حقوقی اورده شده این طور تعریف شده است: «یک نتیجه‌گیری زیان‌بار که توسط مرجع رسیدگی‌کننده، از عدم ارائه شواهدی که در اختیار یک طرف دعوا بوده است، گرفته می‌شود. برخی دادگاه‌ها این استنباط را تنها در صورتی می‌پذیرند که عدم ارائه شواهد ناشی از سوءنیت طرف باشد. این مفهوم همچنین با عنوان فرض منفی شناخته می‌شود» (Garner,2009:847) در تعریفی دیگر این‌گونه توصیف شده است: « استنتاج مخالف ابزاری اختیاری است که در اختیار دیوان‌های داوری قرار دارد و راهکاری برای طرفین محسوب می‌شود تا در صورت امتناع طرف مقابل از افشای اسناد و مدارک، بار اثبات دعوا را از دوش خود بردارند.این ابزار معمولاً در مواردی به‌کار می‌رود که یک طرف سکوت کرده یا باوجود تعهد یا دستور دیوان، از افشای مدارک خودداری می‌کند» (Trisha,2024)

یکی از دلایل استفاده از استنتاج مخالف این است که با افرادی که نمی‌خواهند با استفاده از شواهد و اسناد خود، احتمال محکومیت خود را بالا ببرند و خود را در معرض اتهام قرار بدهند، مقابله شود. در واقع خود اتهامی مفهومی است که کسی باعث تقویت اتهامات وارده به خود بشود و شرایط لازم را برای محکومیت خود فراهم کند. روند خود متهم‌سازی می‌تواند از روش‌های متفاوتی اتفاق بیافتد مانند اینکه بی مهابا شروع به حرف زدن کند و اطلاعاتی را افشا نماید یا مدارکی را ارائه کند. (Gharghani 2019:233)

بیشتر نمونه‌های استنتاج مخالف از پرونده های کیفری نظام حقوقی کامن لا ناشی می شوند. (Houtte,2009:209) یک قاضی برجسته حقوق کامن لا نیز در گذشته این طور بیان کرده است که «زمانی که اثبات شود طرفی در حال جعل یا پنهان کردن اسناد است، نتیجه طبیعی و حتی اجتناب ناپذیر این است که او چیزی برای پنهان کردن دارد و از گناه خود آگاه است.» (Born,2020:3742) راهکارهایی که برای کاهش یا حذف انحصار اطلاعات توسط یکی از طرفین پیشنهاد شده است : ۱. تعهدات شفافیتی که به طور گسترده ایی مورد بررسی واقع شده است با این حال این تعهدات به طور کامل کارآمد نبوده. ۲. تغییر بار اثبات ۳. ایجاد فرضیات قانونی. (Grando,2009:361)

در واقع امتناع از همکاری باعث ایجاد فرضیات منفی و نامطلوبی علیه طرف ممتنع خواهد شد. (V.Sandifer,1975:150) باید توجه شود که استنتاج مخالف به‌عنوان مجازات طراحی نشده است، بلکه به‌عنوان ابزاری برای وارد کردن فشار در نظر گرفته شده است تا طرفین را وادار کنند که از دستورات دیوان پیروی کنند و باعث ایجاد تعادل بین آن‌ها در جریان رسیدگی داوری شود. قواعد پیش فرض جریمه ایی[3] نقش مجازات را برای پنهان کاری با برنامه اطلاعات توسط یکی از طرفین ایفا می کند.

برخلاف قواعد پیش فرض اکثریتی[4] قواعد پیش‌فرض جریمه‌ای عمداً به‌گونه‌ای تنظیم می‌شوند که برخلاف تمایل طرفین باشند تا آن‌ها را به افشای اطلاعات، چه به یکدیگر و چه به اشخاص ثالث از جمله دادگاه، تشویق کنند. این امر به مشکلات مربوط به غیرقابل مشاهده یا غیر قابل تایید بودن اطلاعات می‌پردازد. به این ترتیب، این قواعد عملکردی مشابه نتیجه‌گیری‌های مخالف در وادار کردن به افشای اطلاعات دارند، اما در مرحله‌ی پیش از بروز اختلاف عمل کرده و بر محتوای حقوقی مورد اختلاف و تفسیر آن تأثیر می‌گذارند. (Florou, 2019: 436) پرداختن بیشتر به جزییات این قواعد در این مقاله نمی گنجد.

3. *penalty default rules*
4. *majoritarian default rules*

این دیدگاه نیز از نظر برخی صاحب نظران وجود دارد که استنتاج مخالف به‌عنوان مؤثرترین مجازات یا ضمانت اجرایی[5] است که بر طرفی که از دستور دیوان سرپیچی کند، اعمال می‌شود. (Sandifer,1975:147)

یکی از مشکلاتی که ممکن است در استفاده گسترده از اصطلاح استنتاج مخالف نهفته باشد این است که بسته به ادعای طرف درخواست‌کننده و ماهیت ادله‌ای که ارائه نشده است، دیوان داوری می‌تواند به نتایج متفاوتی برسد که ماهیت آن‌ها نیز متغیر خواهد بود. (Greenberg And Lautenschlager,2011:45) به بیانی ساده‌تر، مفهوم استنباط مخالف می تواند بسته به شرایط هر پرونده و نوع شواهد ارائه نشده، معانی و پیامدهای متفاوتی در پی داشته باشد. این طور به نظر می رسد که دیوان‌های داوری بین المللی در اعمال استنتاج مخالف ناشی از عدم ارائه مدارک و عدم تبعیت دستورات دیوان برای افشا، مردد و محتاط اند و در برخی موارد بیش از حد محتاط رفتار می کنند. (Born,2020:3742)

ازین رو دیوان‌های داوری برای اعمال استنتاج مخالف یک سری معیارها و نیازمندی‌هایی دارند که باید به استحضارشان برسد از جمله:

۱. طرف درخواست‌کننده‌ی استنتاج مخالف باید تمام مدارک در دسترس را که استنتاج موردنظر را تأیید می‌کنند، ارائه دهد.
۲. مدارک درخواستی باید برای طرف مقابل (طرفی که از ارائه‌ی مدارک خودداری می‌کند) قابل دسترس باشند؛ (یعنی طرف مقابل نباید بتواند صرفاً ادعا کند که مدارک را در اختیار ندارد).
۳. استنتاج موردنظر باید معقول، سازگار با حقایق موجود در پرونده و از نظر منطقی مرتبط با ماهیت احتمالی مدارک ارائه نشده، باشد.
۴. طرف درخواست‌کننده‌ی استنتاج مخالف باید حداقل شواهد اولیه[6] را ارائه دهد.
۵. طرف مقابل باید از تعهد خود برای ارائه‌ی مدارک لازم جهت رد استنتاج مخالف آگاه باشد یا منطقی باشد که از این تعهد آگاه بوده باشد. (Sharpe ,2014:551)

می‌توان گفت که دیوان‌های داوری در عمل از استنتاج مخالف استفاده نخواهند کرد مگر اینکه طرف درخواست کننده شواهدی را که ارائه می دهد تحت شرایط حاکم، به طور معقول سازگار، کامل و با جزئیات باشد. (Sharpe ,2014:556)

یکی از چالش‌های اساسی در فرایند داوری، دستیابی به اسنادی است که در اختیار اشخاص ثالث قرار دارند. از آنجا که این اشخاص امضاکننده شرط داوری نیستند، مقررات داوری بدون رضایت آن‌ها قابل اعمال نخواهد بود. در بسیاری از موارد، ادله حیاتی ممکن است نزد مشاوران طرفین، کارمندان سابق، پیمانکاران فرعی یا سایر افراد مرتبط باشد و همچنین در اختیار شرکت‌های وابسته به یکی از طرفین در یک گروه شرکتی قرار داشته باشد. در چنین شرایطی، دیوان داوری اصولاً از صلاحیت لازم برای الزام اشخاص ثالث به ارائه شهادت یا اسناد برخوردار نیست، مگر آن که این افراد مستقیماً در فرایند داوری مشارکت داشته باشند.

با این حال، در برخی موارد، شهادت یا اسناد ارائه‌شده توسط اشخاص ثالث می‌تواند نقشی کلیدی در حل‌وفصل منصفانه و کارآمد اختلاف ایفا کند و حتی برای رسیدگی عادلانه به دعوا ضروری باشد. (Kalinowska et al,2023)

زمانی که یک سند یا شاهد تحت کنترل اشخاص ثالثی باشد که همکاری نمی‌کنند، دیوان داوری معمولا از انجام استنتاج مخالف به خاطر عدم ارائه این سند یا شاهد خودداری می‌کنند مشروط بر اینکه طرفی که از او درخواست ارائه سند شده مسئول امتناع شخص ثالث از تحویل اسناد نباشد. همچنین ممکن است سندی که در اختیار طرف درخواست شونده بوده به طور فیزیکی از بین رفته باشد. پر واضح است که طرف درخواست شونده در این شرایط اگر بتواند نشان دهد و ثابت کند که مداخله ایی در ناپدیدی اسناد نداشته است دیوان داوری از انجام استنتاج مخالف امتناع خواهد کرد. (Houtte,2009:204)

و زمانی که دولت ها از ارائه اسناد و مدارک با دلیل محرمانگی اسرار سر باز میزنند و حتی وجود چنین اطلاعات و اسنادی را تایید نمی‌کنند، اعمال استنباط های مخالف دشوار خواهد بود چرا که وجود این اسناد برای دادگاه ها و دیوان ها اشکار نخواهد بود. در پرونده کانال کورفو، دیوان بین المللی دادگستری این‌گونه با عدم ارائه اسناد به‌دلیل اسرار نیروی دریایی بودن رفتار کرد: «مطابق با

5. *sanction*
6. *prima facie evidence*

ماده ۴۹ اساسنامه دیوان و ماده ۵۴ قواعد آن، دیوان از نماینده بریتانیا درخواست کرد تا اسنادی را برای استفاده دیوان ارائه دهد. این اسناد ارائه نشدند و نماینده بریتانیا به اصل اسرار نیروی دریایی استناد کرد؛ همچنین، شاهدان بریتانیایی از پاسخ دادن به سؤالات مربوط به این اسناد خودداری کردند. بنابراین، امکان اطلاع از محتوای واقعی این دستورات نیروی دریایی وجود ندارد. بااین‌حال، دیوان نمی‌تواند از این امتناع در ارائه اسناد، نتیجه‌ای متفاوت از آنچه وقایع واقعی نشان داده‌اند، استخراج کند. نماینده بریتانیا بیان کرد که این دستورات صرفاً مربوط به احتمال شلیک از سمت ساحل بوده است که چنین اتفاقی رخ نداد. اگر اظهارات فرمانده کشتی ولاژ[۷] در شهادتش صحیح باشد که این دستورات شامل اطلاعاتی درباره موقعیت‌هایی بوده که ممکن بود کشتی‌های بریتانیایی از آنجا هدف قرار بگیرند، نمی‌توان از این امر نتیجه گرفت که این کشتی‌ها دستور شناسایی دفاع ساحلی آلبانی را دریافت کرده بودند.»[۸] دیوان بین‌المللی دادگستری از استنباط مخالف علیه بریتانیا به‌دلیل امتناع آن از ارائه‌ی دستورات نیروی دریایی به‌دلیل محرمانگی نظامی خودداری کرد، چراکه دیوان هیچ راهی برای آگاهی از محتوای این دستورات نداشت.

قبل از اینکه طرفی که از آن سندی درخواست‌شده از ارائه سند خودداری کند، هیئت داوری باید تصوری از محتوای ادعایی سند داشته باشد و مشخص کند که این سند برای تصمیمی که داوران باید بگیرند، مربوط و مهم است. حتی اگر استنباط مخالف به طور مستقل از هرگونه مسئله مربوط به ارائه اسناد انجام شود، ضروری است که تصور شود سند مفقود شده چه محتوای مرتبط و مهمی می‌توانست داشته باشد. در واقع، اگر مشخص نباشد که سند مفقود شده چه چیزی را ثابت می‌کند، انجام استنباط مخالف امکان‌پذیر نخواهد بود. (Houtte,2009:205)

نکته قابل توجه این است که داوران در عمل، ابزار اجرایی قوی برای اعمال دستورات خود در اختیار ندارند. به همین دلیل، ممکن است طرفین نسبت به تصمیمات و دستورات دیوان داوری بی‌تفاوت باشند یا آن‌ها را به‌صورت ناقص اجرا کنند، بدون آن که نگرانی خاصی از بابت مواجهه با پیامدهای تنبیهی از سوی دیوان داشته باشند. (Craig et al,۲۰۰۱:۴۵۶) بنابراین دیوان‌های داوری برای مقابله با این اقدامات، سه رویکرد متفاوت را می‌توانند در پیش بگیرند تا طرفی را که از ارائه مدارک خودداری می‌کند، بازدارند:

۱. مجازات های مالی برای طرفی که از ارائه مدارک خودداری می کند در نظر بگیرند.
۲. طرف را ملزم به پرداخت هزینه‌های داوری و دیگر هزینه های حقوقی طرف دیگر بکنند از جمله هزینه وکیل آن طرف.
۳. استنتاج مخالف علیه طرفی که مدارک و اسناد را ارائه نمی کند، اعمال کنند. (Bedrosyan,2016:249)

دیوان‌های داوری در مواردی، هزینه‌های داوری را به یکی از طرفین تحمیل می‌کنند، به‌ویژه زمانی که طرف مذکور اصل حسن نیت را نقض کرده باشد به این معنا که با صداقت و انصاف رفتار نکرده و از مزایای ناعادلانه‌ای بهره‌برداری کرده باشد. با این حال، در برخی موارد، دیوان‌های داوری اصل کلی پرداخت هزینه‌ها توسط طرف ناموفق را تعدیل کرده و در صورتی که این طرف در تمامی جلسات و فرایندهای داوری با حسن نیت عمل کرده باشد، میزان پرداختی‌های وی را کاهش می‌دهند. (Zouari,2024)

اهمیت این موضوع در ارتباط با بحث حاضر آن است که لزوم رعایت حسن نیت در تمامی مراحل رسیدگی داوری امری ضروری است. این الزام نه‌تنها در تعاملات کلی میان طرفین، بلکه در موارد مشخصی همچون تعهد طرفین به همکاری با دیوان داوری در فرایند تولید و ارائه ادله نیز نمود پیدا می‌کند. (Zouari 2024) در فرایند ارائه و افشای اسناد چهار عامل کلیدی مشخص بودن[۹]،مرتبط بودن[۱۰]، اهمیت[۱۱] و تناسب[۱۲] باید در نظر گرفته شود. (Born,2020:3742)

در یک مورد جالب، دیوان داوری به‌عنوان یک اصل مقرر داشت که اختیار استنتاج مخالف صرفاً در صلاحیت دیوان داوری است و

7. *Volag*
8. *The Corfu Channel Case , ICJ Reports MERITS, JUDGMENT OF APRIL 9th, 1949 ,4, p 32*
9. *Specificity*
10. *Relevance*
11. *Materiality*
12. *Proportionality*

کارشناسان فنی مجاز نیستند در جریان ارائه نظرات کارشناسی خود به این استنباط‌ها استناد کنند.
(Greenberg And Lautenschlager,2011:51)

استنتاج مخالف را به دو دسته مناسب و نامناسب تقسیم می کنند که استنتاج مخالف مناسب، به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن، ادعای طرف خواهان استنتاج مخالف در یک موضوع خاص از نظر ادله به‌طور واقعی ناقص باشد. در صورتی که طرف مقابل اسناد لازم را ارائه نکند یا استنتاج مخالف صورت نگیرد، این فرد شکست خواهد خورد زیرا نتوانسته است حقایق ضروری برای موفقیت را اثبات کند. استنتاج مخالف مناسب زمانی رخ می‌دهد که امتناع خوانده از ارائه اسناد یا شهادت شهود منجر به این فرض شود که شواهد مستندی یا شفاهی به نفع خواهان بوده است. برخلاف استنتاج مخالف نامناسب، استنتاج مخالف مناسب به‌منظور تأیید مجدد ادله‌ای که خواهان قبلاً ارائه کرده است به کار نمی‌رود، بلکه به‌عنوان جایگزینی برای یک دلیل اساسی عمل می‌کند. به‌عبارت دیگر، این نوع استنتاج به‌عنوان یک «پرکننده واقعی شکاف‌های ادله» محسوب می‌شود. (Greenberg And Lautenschlager 2011:46,) پس استنتاج مخالف مناسب جایگزین مدرکی کلیدی ایی است که وجود آن محتمل است ولی استنتاج نامناسب، صرفا تأیید مجدد ادله ایی است که از پیش ارائه شده است.

به‌عنوان نمونه، در یک پرونده داوری بین‌المللی، یک شرکت ساختمانی (خواهان) ادعا می‌کند که کارفرما (خوانده) به‌طور غیرقانونی قرارداد را فسخ کرده و مطالبات مالی او را پرداخت نکرده است. خواهان درخواست ارائه اسنادی از سوی خوانده می‌کند که نشان‌دهنده مکاتبات داخلی درباره دلایل فسخ قرارداد است. خوانده از ارائه این اسناد خودداری می‌کند و مدعی می‌شود که چنین اسنادی وجود ندارد.

دیوان داوری می‌تواند استنتاج کند که اسناد مورد درخواست احتمالاً حاوی اطلاعاتی بوده که ادعای خواهان را تأیید می‌کرده است، مثلاً نشان می‌داده که فسخ قرارداد به دلایل غیرموجه صورت گرفته است. در نتیجه، دیوان ممکن است بر اساس این استنتاج، ادعای خواهان را وارد بداند و او را مستحق دریافت خسارت تشخیص دهد. این مثال نشان می‌دهد که چگونه استنتاج مخالف مناسب می‌تواند به‌عنوان یک «پرکننده شکاف» در مواردی که یکی از طرفین از ارائه مدارک سر باز می‌زند، مورد استفاده قرار گیرد.

۲. استنتاج مخالف در پرونده‌های داوری بین‌المللی

دیوان‌های داوری موردی[13] به‌طور مکرر بر وجود قاعده‌ای تأکید کرده‌اند که به آن‌ها اختیار می‌دهد، در صورتی که یکی از طرفین از ارائه مدارکی که مشخص یا مفروض است در اختیار او قرار دارد خودداری کند، استنباط‌های مخالفی علیه آن طرف داشته و بر اساس این قاعده رأی صادر کنند. (Sandifer,1975:150)

در پرونده چرچیل ماینینگ و پلنت ماینینگ علیه اندونزی[14] که در ایکسید[15] رسیدگی شد. هر یک از طرفین از دیوان درخواست کردند که از عدم ارائه برخی اسناد توسط طرف مقابل، برخلاف دستور دیوان، یا از عدم معرفی شاهدان در جلسه استماع، استنتاجات منفی بگیرد. به‌طور مشخص، خواهان‌ها ادعا می‌کنند که خوانده در ارائه تعداد زیادی از اسناد کوتاهی کرده است. این اسناد ذکر شده‌اند، که دیوان به آن‌ها ارجاع داده است. علاوه بر این، خواهان‌ها خواستار استنتاجات منفی از عدم معرفی شاهدان از سوی خوانده هستند، همان طور که ذکر شده و مورد استناد دیوان قرار گرفته است. (Churchill Mining and Planet Mining Pty Ltd v. of Republic of Indonesia, 2016:245) خوانده در پاسخ به درخواست‌های خواهان‌ها اظهار می‌دارد که نباید هیچ‌گونه استنتاج منفی گرفته شود و دلایل مختلفی از جمله عدم وجود برخی اسناد، ضعف در بایگانی، رویه‌های اداری و حق امتیاز مصونیت از افشا را مطرح می‌کند. (Churchill Mining and Planet Mining Pty Ltd v. of Republic of Indonesia, 2016:246) دیوان با در نظر گرفتن شرایط حاکم و دستوراتی که صادر کرده بود و همچنین مقرراتی که در خصوص ارائه ادله بر این پرونده حاکم بود و براساس شواهدی که در این خصوص در اختیار داشتند این طور اظهار نظر کردند که به نتایج خود می رسند و نیازی به استنتاج منفی ندارند. (Churchill Mining

13. *Ad hoc*
14. *CHURCHILL MINING AND PLANET MINING V. INDONEESIA*
15. *ICSID*

(and Planet Mining Pty Ltd v. of Republic of Indonesia, 2016:249

در پرونده رمپترول گروپ علیه رومانی[16] که در نهاد داوری ایکسید رسیدگی شد. دیوان داوری از خوانده خواست تا اسناد خاصی را که مربوط به شنود تلفنی یک شاهد و درخواست‌های دولتی برای دریافت اطلاعات از مؤسسات بانکی بود، ارائه کند. خوانده از ارائه اسناد درخواستی خودداری کرد اما دلایل خود را برای عدم افشای بیشتر به‌تفصیل بیان نمود. در رابطه با درخواست‌های بانکی: افشای این اطلاعات موجب آگاهی دارندگان حساب‌های بانکی از تحت تحقیق بودنشان می‌شد که می‌توانست منجر به از بین بردن یا پنهان کردن مدارک مهم و در نتیجه آسیب جبران‌ناپذیر به روند تحقیقات گردد. در رابطه با مجوزهای شنود،افشای این اسناد اطلاعات حساسی درباره منابع اطلاعاتی آشکار می‌کرد که دارای سطح بالایی از طبقه‌بندی امنیتی بودند و افرادی که موضوع شنود بودند، طبق قوانین رومانی، حق دسترسی به آن‌ها را نداشتند.

علاوه بر این، هیچ‌یک از این افراد از حقی که طبق قوانین رومانی داشتند برای درخواست کاهش سطح طبقه‌بندی امنیتی این اسناد استفاده نکرده بودند. علاوه بر این، خوانده توضیح داد که بخش قابل توجهی از اسناد درخواستی از طریق رویه‌های داخلی معمول در دسترس است. (The Rompetrol Group N.V. v. Romania,2013:186)

خواهان از دیوان درخواست کرد که از خودداری خوانده در ارائه این اسناد، سوء رفتار را استنباط کند، (The Rompetrol Group N.V. v. Romania,2013:238 270) اما دیوان این درخواست را رد کرد: «دیوان نیازی نمی‌بیند که این موضوع را با جزئیات بیشتری بررسی کند یا نظر رسمی‌تری در مورد این‌که آیا عدم پایبندی جزئی خوانده قابل‌توجیه بوده است یا خیر، ارائه دهد. کافی است ذکر شود که دلایل ارائه‌شده از سوی خوانده، به‌طور مفصل، دلایل مهمی هستند که از سوی سایر دیوان‌های داوری نیز به رسمیت شناخته شده‌اند و بنابراین، در محدوده «دلایلی» قرار می‌گیرند که دیوان ایکسید موظف است طبق ماده ۳۴(۳) قواعد داوری به‌طور رسمی آن‌ها را مورد توجه قرار دهد. خواهان در دفاع شفاهی نهایی خود یا در لایحه پس از جلسه استماع، درخواست صریحی برای استنتاج‌های منفی خاص مطرح نکرد. با توجه به این موارد، و همچنین با در نظر گرفتن میزان پایبندی جزئی خوانده که در مکاتبات میان طرفین مستند شده است، با توجه به این‌که دیوان پس از اتمام جلسه استماع شفاهی فرصت بررسی حکم نهایی دادگاه عالی رومانی در مورد قانونی بودن شنود تلفنی را داشته است، دیوان بر این باور نیست که شرایط موجود، مستلزم استنتاج منفی کلی یا خاصی باشد. بررسی ادعاهای واقعی خاص خواهان و استدلال‌های مبتنی بر آن‌ها به همان شکل باقی خواهد ماند و در بخش دوم رأی داوری به‌صورت موضوع‌به‌موضوع مورد قضاوت قرار خواهد گرفت.» (The Rompetrol Group N.V. v. Romania,2013:186)

به طور کلی، گفته می‌شود که استنتاج‌های منفی واکنشی نامناسب به استناد با حسن نیت به یک حق امتیاز مصونیت از افشا هستند. در واقع، همان طور که شاونسی اشاره کرده است: «تهدید به استنتاج منفی موجب می‌شود که یک طرف مجبور شود بین دو گزینه نامطلوب یکی را انتخاب کند یا ارتباطات دارای حق امتیاز مصونیت از افشا را فاش کند، یا متحمل استنتاج‌های منفی شود که ممکن است منعکس‌کننده حقیقت نباشند.» (GREGOIRE,2016:203)

در پرونده متال تک علیه ازبکستان[17] که در نهاد داوری ایکسید به آن رسیدگی شد. دیوان داوری استنتاج منفی کرد که هیچ خدمات مشروعی در زمان ایجاد سرمایه‌گذاری خواهان توسط مشاوران ارائه نشده است. این نتیجه‌گیری به‌دلیل عدم ارائه مدارکی بود که دیوان دستور ارائه آن‌ها را داده بود. دیوان در رای خود این طور بیان کرد که در جریان جلسه استماع درباره صلاحیت و مسئولیت، مشخص شد که خواهان مبلغ ۴ میلیون دلار به مشاوران بابت «فعالیت‌های لابی‌گری» طبق یک قرارداد مشاوره پرداخت کرده است. برای اینکه خوانده بتواند دفاعیه خود را مبنی بر وجود فساد اثبات کند، دیوان از خواهان خواست که مدارک و شهادت شهود مربوط به خدمات ارائه‌شده توسط مشاوران را ارائه دهد. (Metal-Tech Ltd. v. Republic of Uzbekistan, 2013:247)

دیوان در اینجا لازم می‌داند اشاره کند که خواهان، به جز یک نفر، هیچ شاهد دیگری برای اثبات اینکه مشاوران واقعاً خدمات مشروعی ارائه داده‌اند، معرفی نکرده است. قراردادهای مشاوره توسط مدیرعامل وقت شرکت امضا شده بود و تنها شاهد ارائه‌شده نیز اظهار داشت که این مدیرعامل چندین بار در سال برای دیدار با مشاوران به ازبکستان سفر می‌کرد و گزارش‌هایی درباره فعالیت

16. *The Rompetrol Group N.V. v. Romania*
17. *Metal-Tech v. Uzbekistan*

آن‌ها ارائه می‌داد. با این حال، اطلاعات بیشتری درباره محتوای این ملاقات‌ها یا نوع خدمات ارائه‌شده مطرح نشد، در حالی که چنین اطلاعاتی می‌توانست به روشن شدن موضوع کمک کند.

همچنین، افراد دیگری که در فرایند معرفی مشاوران یا دریافت پرداختی‌ها نقش داشته‌اند نیز می‌توانستند برای ارائه توضیحات بیشتر فراخوانده شوند اما این اتفاق نیفتاد. از جمله فردی که در دوره‌ای مدیریت شرکت‌هایی را برعهده داشت که در پرداخت‌ها نقش داشتند اما او نیز برای ادای شهادت حاضر نشد. جالب آن که تنها شاهد پرونده اظهار کرده که تا سال‌ها بعد از قرارداد نیز با یکی از این افراد در تماس بوده است. این موارد نشان می‌دهد که امکان ارائه اطلاعات دقیق‌تر وجود داشته، اما خواهان از این فرصت بهره نبرده است. (Metal-Tech Ltd. v. Republic of Uzbekistan, 2013:263)

خواهان توضیح داد که نمی‌تواند از این شهود برای ارائه شهادت استفاده کند زیرا افراد به‌شدت نگران امنیت خود هستند و از پیگیری دعوی علیه دولت ازبکستان هراس دارند. این توضیح قانع‌کننده نیست. هیچ‌یک از ایشان در ازبکستان زندگی نمی‌کنند. در صورتی که آن‌ها نگران امنیت خود بودند، دیوان می‌توانست ترتیبات لازم را اتخاذ کند. (Metal-Tech Ltd. v. Republic of Uzbekistan, 2013:264)

بنابراین، دیوان نمی‌تواند توجیهات خواهان را برای عدم ارائه مدارک، چه به‌صورت اسنادی و چه به‌صورت شهادت شهود، بپذیرد. این موضوع زمانی برجسته‌تر می‌شود که شاهد اذعان داشت که مشاوران کمک‌های گسترده‌ای ارائه داده‌اند و اینکه متال تک به‌طور مستمر از فعالیت‌های مشاوران آگاه بوده است. در حالی که دیوان بر این باور نیست که خواهان قصد پنهان کردن مدارک را داشته است، نتیجه‌ای که به‌طور اجتناب‌ناپذیر از این کمبود مدارک حاصل می‌شود، این است که خواهان قادر به ارائه هیچ مدرکی دال بر ارائه خدمات نیست، زیرا هیچ خدمتی، یا حداقل هیچ خدمت مشروعی در زمان ایجاد سرمایه‌گذاری خواهان، در واقع انجام نشده است. دیوان این نتیجه‌گیری را در ارزیابی‌های بعدی خود از حقایق در نظر خواهد گرفت.» (Metal-Tech Ltd. v. Republic of Uzbekistan, 2013:265)

در پرونده یوروپ سمنت علیه ترکیه[18] که به نهاد داوری ایکسید برای حل اختلاف مراجعه شده بود، دیوان داوری قبلاً دستور داده بود که برخی اسناد مهم ارائه شوند؛ از جمله گواهی‌های سهام مربوط به سال ۲۰۰۵، مدارک خرید سهام در ماه مه ۲۰۰۳، و نسخه‌های اصلی قراردادهای انتقال سهام مربوط به همان دوره. همچنین مقرر شده بود که این اسناد برای بررسی‌های قانونی در اختیار دیوان قرار گیرند. با این حال، خواهان هیچ‌یک از این اسناد را ارائه نکرد و بعدها نیز اعلام کرد که اصولاً توانایی ارائه آن‌ها را ندارد. در نتیجه، طرف مقابل استدلال کرد که این موضوع می‌تواند دلیلی بر جعلی بودن نسخه‌هایی باشد که پیش‌تر همراه با دادخواست ارائه شده بودند، از جمله گواهی‌ها و قراردادهای مورد ادعا. (Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey,2009:99)

خوانده استدلال کرد که در مواجهه با عدم تبعیت یوروپ سمنت از دستورات دیوان داوری برای ارائه اسناد، استنتاج مناسب برای دیوان این است که یوروپ سمنت مالک سهام موردنظر نبوده و ادعای آن متقلبانه بوده است. (Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey,2009:103)

برای اثبات مالکیت، خواهان نسخه‌هایی از قراردادهای انتقال سهام مربوط به مه ۲۰۰۳ و همچنین گواهی‌های بی‌نام سهام صادرشده در اکتبر ۲۰۰۵ را ارائه کرده بود که نشان می‌داد مالک سهام دو شرکت ترکیه‌ای بوده است. اما اعتبار این اسناد مورد تردید قرار گرفت و هیئت داوری از خواهان خواست اصل اسناد و مدارک تکمیلی برای اثبات اصالت آن‌ها را ارائه کند. همچنین خواهان موظف بود ثابت کند که در زمان مربوط، واقعاً مالک سهام آن شرکت‌ها بوده است. با وجود این، خواهان هیچ‌کدام از اسناد خواسته‌شده را ارائه نکرد. در نهایت، نماینده خواهان اعلام کرد که شرکت به‌دلیل ناتوانی در ارائه مدارکی که مالکیت قانونی سهام را ثابت کند، درخواست دارد رسیدگی به پرونده متوقف و دعوا رد شود.

(Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey,2009:141)

هیئت داوری قراردادهای انتقال سهام و استدلال‌های مطرح‌شده درباره آن‌ها را بررسی کرده و موافق است که این اسناد سوالات

18. *Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey*

جدی را مطرح می‌کنند. اگر اصل قراردادهای انتقال سهام وجود داشت تا بتوان از آن‌ها کپی گرفت و کپی‌ها را در یادداشت خواهان درباره صلاحیت و مسئولیت در ۱۵ مه ۲۰۰۸ گنجاند، چرا نتوانستند این اسناد را زمانی که هیئت داوری در ۲۹ مه ۲۰۰۸ دستور ارائه آن‌ها را داد، تولید کنند؟ ؟ نماینده خواهان به مشکلات مدیریت قبلی و شرایط خاص اشاره کرد، اما توضیح قانع‌کننده‌ای ارائه نداد. بنابراین، هیئت داوری به این نتیجه رسید که احتمالاً این اسناد وجود نداشته‌اند، زیرا اگر وجود داشتند، می‌توانستند ارائه شوند و در برابر بررسی‌های دقیق حقوقی مقاومت کنند. این رویکرد نشان‌دهنده اهمیت ارائه شواهد معتبر و قابل تأیید در فرایند داوری است. (Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey,2009:152)

هیئت داوری به این نتیجه رسید که شواهد قوی وجود دارد که نشان می‌دهد انتقال سهام به یوروپ سمنت در سال ۲۰۰۳ اتفاق نیفتاده است و خواهان نتوانسته است ثابت کند که سهام را خریداری کرده است. این موضوع نشان می‌دهد که ادعای مالکیت سهام بر اساس اسناد جعلی بوده و ادعای خواهان فریب‌آمیز بوده است. اگر این ادعا درست باشد، به این معناست که خواهان صلاحیت هیئت داوری را بر اساس یک ادعای نادرست مبنی بر مالکیت سهام و سرمایه‌گذاری در ترکیه به چالش کشیده است. (Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey,2009:163)

هیئت داوری می‌توانست از استنباط منفی استفاده کند، زیرا خواهان نتوانست اصل قراردادهای انتقال سهام یا گواهی‌های سهام را ارائه دهد. حتی با وجود اینکه خواهان اعلام کرده بود که مخالفتی با ارائه برخی اسناد ندارد، هرگز هیچ سندی ارائه نکرد. این رفتار به هیئت داوری این استنباط را داد که اسناد مورد ادعای خواهان یا وجود نداشته‌اند یا نمی‌توانستند در برابر بررسی‌های دقیق حقوقی مقاومت کنند. در نتیجه، ادعای خواهان مبنی بر مالکیت سهام در زمان مربوطه، فریب‌آمیز بوده است. این پرونده نشان‌دهنده اهمیت ارائه شواهد معتبر و قابل تأیید در فرایند داوری است.

هیئت داوری اشاره کرد که خواهان نتوانسته است به طور جدی به استدلال‌های خوانده پاسخ دهد و این موضوع نشان می‌دهد که خواهان هرگز مالک سهام نبوده است، حداقل در زمان مربوطه برای تعیین صلاحیت (Europe Cement Investment and Trade S.A. v. of Republic of Turkey,2009:164 166). در نتیجه استنتاج مخالف علیه سرمایه گذار اعمال شد.

به طور کلی در فرایند داوری، کپی‌های اسناد (مانند فتوکپی) تا زمانی که طرف مقابل آن‌ها را به چالش نکشد، به‌عنوان اسناد اصیل در نظرگرفته می‌شوند. اگر سوالی درباره اصالت اسناد مطرح شود، هیئت داوری مسئول بررسی و تصمیم‌گیری در این مورد است. (Craig ,et al ,2001:249)

داوران در مقایسه با هیئت‌های منصفه، استنباط‌های محدودتری انجام می‌دهند و از استنباط‌های گسترده یا تبعیض‌آمیز خودداری می‌کنند. آن‌ها استنباط‌های خود را به موضوع خاصی که شواهد ارائه‌نشده احتمالاً به آن مربوط بوده است، محدود می‌کنند و درباره کل پرونده یا شخصیت طرف مقابل قضاوت نمی‌کنند. حتی در مورد موضوع خاص، استنباط‌های داوران معمولاً محدود و غیرقطعی است. به همین دلیل، گاهی طرفین با وجود عدم ارائه شواهد و نقض دستورات هیئت داوری، همچنان می‌توانند در داوری پیروز شوند. این رویکرد نشان‌دهنده تعادل بین حفظ انصاف و اجتناب از قضاوت‌های گسترده در فرایند داوری است. (Bedrosyan,2016:259)

۳. استنتاج مخالف و اختیار داوران برای اعمال آن

داوری، حاصل رضایت طرفین است و نتیجهٔ آن وابسته به تک‌تک واژگانی است که در قرارداد داوری درج شده است. بااین‌حال، دستیابی به توافقی که منجر به داوری بی‌عیب و نقص شود، از طریق روش‌های معمول امکان‌پذیر نیست. زیرا پیش از بروز اختلاف، توافقی که پس از ارجاع اختلاف به داوری، نیازمند توافق مجدد در جزئیات نباشد، تقریباً غیرممکن است. ازاین‌رو، بررسی حدود و اختیارات داور در این زمینه، حائز اهمیت خواهد بود. (Soltani-Nejad, Talabaki,2022: 52)

انجمن حقوق بین‌الملل در سال ۲۰۱۴ گزارشی را در خصوص اختیارات غیرقابل شمارش داروان منتشر کرده است و آن ها را در سه گروه اختیارات ضمنی،ذاتی و صلاحدیدی تقسیم بندی کرده است. اختیارات ذاتی در دسته با اهمیت ترین این اختیارات داوران اند. (Samadi maleh ,Mafi,2021:245)

در داوری‌های سرمایه گذاری، اختیارات ذاتی داوران، ابزارهایی هستند که برای حفظ صلاحیت، یکپارچگی فرایند دادرسی و صدور یک رأی قابل اجرا ضروری هستند. اختیارات ذاتی به طور طبیعی تنها در شرایط محدودی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این اختیارات

باید به طور محدود تفسیر شوند و به‌صورت متناسب و تنها تا حدی که برای پاسخگویی به ضرورت‌های موقعیت خاص لازم است، استفاده شوند. (Brosseau And Rollat ,2024) این طور به نظر می رسد که استنتاج مخالف نیز ابزاری برای حفظ یکپارچگی در فرایند دادرسی باشد و در صدور رای قابل اجرا نیز بسیار حائز اهمیت باشد.

قاضی باراک سه موضوع را برای اختیارات قضایی شناسایی کرد: «واقعیت‌ها، اعمال هنجارها و خود هنجارها». لذا بررسی و تفسیر واقعیت ها برای دست یابی به حقیقت را می توان ابزاری دانست که در دسته اختیارات و صلاحدید تصمیم گیرنداگان واگذار شده. (Bjorklund and Brosseau,2017) قاضی شهاب الدین نیز در رای خود در پرونده کایاباشی، به این موضوع اشاره کرد که هر نهاد قضایی، چه درفرایند های حقوقی و چه کیفری، این صلاحیت ذاتی را دارد که در صورت نبود مقررات صریح، آیین دادرسی خود را تنظیم کند تا بتواند به درستی و به طور مؤثر وظایف قضایی خود را انجام دهد. (Bjorklund and Brosseau,2017)

اختیاری که داوران برای انجام استنباط‌های مخالف دارند، به‌ویژه زمانی که یکی از طرفین از اجرای دستورات معتبر مربوط به ارائه اسناد خودداری می‌کند، یکی از بخش‌های مهم و طبیعی نقش آن‌ها به‌عنوان قاضی است. این اختیار در چارچوب اختیارات کلی داوران برای تعیین اینکه چه شواهدی پذیرفته شود و چطور آن‌ها را ارزیابی کنند، قرار می‌گیرد. در واقع، این بخشی از مسئولیت حرفه‌ای داوران است که بتوانند در صورت همکاری‌نکردن یکی از طرفین، برداشت‌ها یا نتیجه‌گیری‌هایی علیه آن طرف داشته باشند. با اینکه در برخی موارد نادر ممکن است دادگاه‌های ملی به این نتیجه برسند که یک هیئت داوری در اعمال چنین استنباط‌هایی از حدود اختیارات خود فراتر رفته، اما چنین اتفاقی به‌ندرت رخ می‌دهد و معمولاً تصمیمات داوران در این زمینه پذیرفته می‌شود. (Born,2020:3741)

با این حال، محدودیت‌های اختیارات داور در اکثر موارد صرفاً یک مانع نظری محسوب می‌شود. بیشتر طرفین تمایلی ندارند که نارضایتی دیوان داوری را برانگیزند، زیرا دیوان اختیار کامل و تقریباً غیرقابل تجدیدنظر در تصمیم‌گیری در مورد تمام مسائل ماهوی مرتبط با دعاوی مطرح‌شده را دارد. (Craig et al,2001:456)

در رویه قضایی داوری سرمایه‌گذاری، یک رویه ثابت در مورد نحوه برخورد با استنتاج مخالف وجود دارد. در صورت نبود توافق میان طرفین، داوران بین‌المللی سرمایه‌گذاری به‌طور ذاتی اختیار دارند که از استنتاج مخالف در برابر عدم تبعیت غیرموجه یک طرف از دستور ارائه اطلاعات استفاده کنند. این اختیار از صلاحیت داوران در پذیرش و ارزیابی ادله و همچنین در تنظیم روند داوری ناشی می‌شود. (Solis,2018: 79)

مطابق قواعد داوری انسیترال[19] ۲۰۲۱ در مورد اختیارات داوران، در ماده (۱)۱۷ این طور بیان شده است که «با رعایت این مقررات، دیوان داوری می‌تواند روند داوری را به شیوه‌ای که مناسب تشخیص می‌دهد، اداره کند، مشروط بر اینکه با طرفین به‌صورت برابر رفتار شود و در مرحله‌ای مناسب از رسیدگی، به هر یک از طرفین فرصت معقولی برای ارائه دعوی خود داده شود. دیوان داوری، در اعمال اختیار خود، باید دادرسی را به گونه‌ای هدایت کند که از تأخیر و هزینه‌های غیرضروری جلوگیری شود و فرایندی عادلانه و کارآمد برای حل‌وفصل اختلاف طرفین فراهم گردد.» و همچنین قواعد آنسیترال در مورد شفافیت در داوری‌های سرمایه‌گذاری مبتنی بر معاهده در ماده ۴ این طور بیان کرده است : « در مواردی که قواعد شفافیت اختیار تصمیم‌گیری را به دیوان داوری واگذار می‌کنند، دیوان داوری در اعمال این اختیار باید موارد زیر را مدنظر قرار دهد:

الف) منافع عمومی در شفافیت داوری‌های سرمایه‌گذار-دولت مبتنی بر معاهده و در رسیدگی داوری خاص موردنظر؛ و
ب) منافع طرف‌های اختلاف در دستیابی به یک حل‌وفصل منصفانه و کارآمد برای دعوای خود.»

قواعد داوری بین المللی و سازمانی (و برخی قوانین ملی داوری) به طور ضمنی یا صراحتا اختیار انجام استنباط های منفی را از عدم ارائه شواهد قابل کشف توسط طرفین، به داوران اعطا کرده اند. (Sharpe ,2014:549)

اختیار ذاتی برای استنتاج‌های منفی در مواردی که قوانین در این زمینه ساکت هستند، ابزاری کارآمد و مؤثر برای اطمینان از مشارکت

19. UNCITRAL Arbitration Rules2021

با حسن نیت طرفین در حل و فصل اختلافات محسوب می‌شود. (Solis,2018: 86) این نشان دهنده توانایی داوران در بهره مندی از اختیارات خود برای حفظ انصاف، عدالت و تضمین جلوگیری از تاخیر غیرضروری و عمل با حسن نیت می باشد.

در پرونده کاراتوب علیه قزاقستان[20] که توسط نهاد داوری ایکسید، مطابق قواعد داوری ۲۰۰۶ ایکسید رسیدگی شد، کمیته ابطال آرای ایکسید که به موضوع استنتاج های منفی پرداخته بود، از این توانایی داوران حمایت نمود. در این رای این طور بیان شد خواهان همچنین ادعا می‌کند که «هیئت داوری توضیح روشنی نداد که چرا مدارکی که برای اثبات کنترل واقعی بر شرکت ارائه شده بود، کافی تلقی نشد. به‌نظر خواهان، داوران بدون اینکه به‌طور دقیق دلیل بیاورند، از عدم ارائه برخی اسناد توسط طرف مقابل یک نتیجه‌گیری منفی کلی کردند که این موضوع به اعتبار ادعاهای خواهان در طول رسیدگی آسیب زده است. خواهان معتقد است این اقدام باعث شد رأی صادرشده شفاف نباشد و استدلال‌های آن قابل پیگیری نباشد.» از نظر او، چنین برخوردی فراتر رفتن از اختیارات داوران و نادیده گرفتن یکی از اصول مهم آیین دادرسی به‌شمار می‌رود. (Caratube International Oil Company LLP v. Republic of Kazakhstan (I),2014:197) کمیته قبلاً مشخص کرده است که تجاوز آشکار از اختیارات دراعمال قانون تنها در صورتی منجر به ابطال رأی می‌شود که داوران به طور کامل قانون را نادیده گرفته‌اند، رأی خود را بر اساس قانونی غیر از قانون قابل اجرا بنا کرده‌اند یا مرتکب یک خطای فاحش یا شدید حقوقی شده‌اند. ارزیابی شواهد و یافته‌های واقعی توسط هیئت داوری باید حفظ شود، مگر اینکه خطاهای واقعی به قدری فاحش باشند یا ارزیابی شواهد به قدری غیرمنطقی باشد که به خودی خود دلیلی برای ابطال رأی محسوب شوند. (Caratube International Oil Company LLP v. Republic of Kazakhstan (I),2014:258)

نتیجه‌گیری

در نظام داوری، ارائه اسناد و مدارک از سوی طرفین دعوا نقش اساسی در روند رسیدگی و صدور رأی ایفا می‌کند. در صورتی که یکی از طرفین از ارائه اسناد مورد درخواست دیوان داوری امتناع ورزد، دیوان در وهله اول نسبت به این اقدام بدبین خواهد شد و در وهله دوم، ممکن است از ابزار استنتاج منفی یا مخالف بهره ببرد. در چنین شرایطی، دیوان می‌تواند چنین نتیجه‌گیری کند که امتناع از ارائه مدارک، با هدف پنهان‌سازی اطلاعاتی مهم از دیوان صورت گرفته است و در نتیجه، از این ابزار برای جلوگیری از انحصار اطلاعات توسط یکی از طرفین استفاده نماید.

با این حال، اعمال استنتاج مخالف مستلزم احراز معیارهای مشخصی است. نخست آن که، دیوان داوری باید شواهد اولیه‌ای در اختیار داشته باشد که وجود مدارک موردنظر را تأیید کند و تصوری از محتوای آن‌ها داشته باشد. دوم آن که، مدارک مذکور باید از ارتباط و اهمیت مستقیم با موضوع اختلاف برخوردار باشند. سوم، احراز شود که اسناد مورد درخواست، در اختیار و تحت کنترل طرف ممتنع قرار دارند. مفهوم کنترل در این زمینه به اشخاص وابسته به طرف امتناع کننده نظیر نمایندگان، کارمندان، منشی‌ها و سایر عوامل مرتبط تسری می‌یابد. اما در صورتی که اسناد در اختیار اشخاص ثالثی خارج از کنترل طرف امتناع کننده باشند–مانند کارمندان سابق–دیوان داوری ملزم به بررسی دقیق‌تری خواهد بود. از آنجا که دیوان داوری صلاحیت الزام اشخاص ثالث به ارائه اسناد را ندارد، در صورتی که عدم ارائه ناشی از عدم دسترسی واقعی طرف ممتنع باشد، اعمال استنتاج مخالف موجه نخواهد بود. علاوه بر این، رعایت اصول محرمانگی یکی دیگر از ملاحظات دیوان داوری در ارزیابی عدم ارائه اسناد محسوب می‌شود. چنانچه طرف ممتنع بتواند دلایل قانع‌کننده‌ای مبنی بر لزوم محرمانگی اسناد ارائه کند، این امر ممکن است به‌عنوان توجیهی موجه برای عدم ارائه مدارک تلقی شود، در چنین شرایطی، اعمال استنتاج مخالف علیه طرف ممتنع ضرورتاً مشروع نخواهد بود. همچنین، طرفی که ممکن است استنتاج مخالف علیه وی اعمال شود، باید آگاه باشد که عدم ارائه اسناد می‌تواند منجر به استنباط منفی دیوان داوری گردد.

دیوان‌های داوری از یک رویه از پیش تعیین‌شده برای اعمال استنتاج مخالف پیروی نمی‌کنند بلکه این ابزار را با توجه به اوضاع‌واحوال پرونده، اطلاعات موجود، و تصور خود از ماهیت و محتوای سند ارائه‌نشده به کار می‌گیرند. این اختیار ممکن است به‌صورت صریح یا ضمنی در قواعد داوری به دیوان اعطا شده باشد. حتی در مواردی که قواعد داوری اشاره‌ای صریح به بهره‌مندی از این ابزار ندارند،

20. *Caratube v. Kazakhstan (I)*

هیئت داوران، بر اساس اختیارات ذاتی خود در ارزیابی ادله، مجاز به اعمال استنتاج مخالف هستند. با این حال، چنانچه طرفین در توافق‌نامه داوری، صراحتاً اختیار دیوان را در این خصوص سلب کرده باشند، پر واضح است که امکان اعمال این ابزار از سوی دیوان منتفی خواهد بود.

به طور کلی، استنتاج مخالف به‌عنوان ابزاری مهم در نظام داوری، نقش دوگانه‌ای در صدور رأی و تشویق طرف ممتنع به ارائه اسناد ایفا می‌کند. در واقع استنتاج منفی تلاش می کند طرفین را در همان موقعیتی قرار دهد که اگر اسناد و مدارک ارئه می شدند بودند. این امر می تواند منجر به صدور آرای منطقی تر، قابل پیش‌بینی تر و عادلانه تر شود. با وجود این، به‌دلیل حساسیت و آثار حقوقی این ابزار، دیوان‌های داوری در اعمال آن جانب احتیاط را رعایت کرده و تنها در مواردی که شرایط لازم احراز شده باشد، به آن متوسل می‌شوند.

References

1. *Bedrosyan, A. (2016). Adverse inferences in international arbitration: Toothless or terrifying? Penn Carey Law Journals, 38(1), 241–273. https://scholarship.law.upenn.edu/jil/vol38/iss1/5*
2. *Bjorklund, A., & Brosseau, J. (2017). Sources of Inherent Powers in International Adjudication. European International Arbitration Review, 6(2), 1–49. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3037529*
3. *Born, G. (2020). International Commercial Arbitration (3rd ed.). The Netherlands: Kluwer Law International BV.*
4. *Brosseau, J., & Rollat, S. (n.d.). Inherent Powers of Tribunals. Available at: https://jusmundi.com/en/document/publication/en-inherent-powers-of-tribunals*
5. *Caratube International Oil Company LLP v. Republic of Kazakhstan (I), ICSID Case No. ARB/08/12, Decision on the Annulment Application of Caratube International Oil Company LLP, 21 February 2014.*
6. *Churchill Mining and Planet Mining Pty Ltd v. Republic of Indonesia, ICSID Case No. ARB/12/40 and 12/14, Award, 6 Dec 2016.*
7. *Craig, L., Park, W., & Paulsson, J. (2001). International Chamber of Commerce Arbitration (3rd ed.). New York: Oceana Publications, Inc.; ICC Publishing.*
8. *Europe Cement Investment and Trade S.A. v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB(AF)/07/2, Award, 13 August 2009.*
9. *Florou, A. (2019). Adverse inferences and penalty default rules in international investment arbitration: A policy approach to the production of evidence. Journal of International Dispute Settlement, 10(3), 423–442. https://doi.org/10.1093/jnlids/idz009*
10. *Garner, B. A. (2009). Black's Law Dictionary (9th ed.). United States of America St. Paul, MN: West.*
11. *Gharghani, A. (2019). "The Privilege against Self-Incrimination in International Courts; (ICC, ICTY, ICTR)". Journal of Legal Research, 18(38), 231–260. [In Persian] doi10.48300/jlr.2019.93391*
12. *Grando, M. T. (2009). Evidence, Proof, and Fact-Finding in WTO Dispute Settlement. United statets, Oxford: Oxford University Press.*
13. *Greenberg, S., & Lautenschlager, F. (2011). Adverse inferences in international arbitral practice. ICC International Court of Arbitration Bulletin, 22(2), 43–56.*
14. *Gregoire, N. (2016). Evidentiary Privileges in International Arbitration… Genève · Zurich: Schulthess, Collection Genevoise, Droit International.*
15. *Houtte, V. (2009). Adverse inferences in international arbitration. Dossier of the ICC Institute of World Business Law. Available at: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/parties_publications/C3765/Respondent%2527s%2520Rejoinder%2520%2528redacted%2520per%2520PO10%2529/Pi%25C3%25A8ces%2520juridiques/RL-0112.pdf&ved=2ahUKEwiit-D9luSLAxV3VqQEHYvcHrwQFnoECBkQAQ&usg=AOvVaw1esoxRq09FmAJIaIoEL5Wy*
16. *Kalinowska vel Kalisz, B. G., Kisielińska, J. G., Tomczyk, B., & Ostas, Ł. (n.d.). Planning and Organising Effective Procedures for Taking Evidence. Global Arbitration Review. available at : https://globalarbitrationreview.com/guide/the-guide-evidence-in-international-arbitration/2ndedition/article/planning-and-organising-effective-procedures-taking-evidence*
17. *Kerubo,L (2023) ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION JOURNAL, Nairobi Centre for International Arbitration, Hazron, M. (2023). Due Process in Arbitration and How to Balance Fairness and Efficiency. 3(3), 72–90. ISBN No. 978-9914-40-777-8*
18. *Medical Practitioners Tribunal Service. (n.d.). Guidance on Drawing Adverse Inferences in Medical Practitioners Tribunal Hearings. Available at : : https://www.mpts-uk.org/-/media/mpts-documents/dc13423---guidance-on-drawing-adverse-inferences_pdf-85598002.pdf*
19. *Metal-Tech Ltd. v. Republic of Uzbekistan, ICSID Case No. ARB/10/3, Award, 4 Oct 2013.*
20. *Maira, H. (2023). Due Process in Arbitration and How to Balance Fairness and Efficiency. NCIA Journal (Alternative Dispute Resolution Journal), 3(3), 72–90. ISBN: 978-9914-40-777-8. DOI: N/A.*
21. *Samadi Maleh, S., & Mafi, H. (2021). Discovery of Truth in International Commercial Arbitration with Emphasizing at Prague Rules (2018) 8(2), 237–258. https://doi.org/10.22096/law.2021.119449.1600 [In Persian]*
22. *Sandifer, D. V. (1975). Evidence before International Tribunals (Rev. ed.). New York: University Press of Virginia, International Law Institute.*
23. *Sharpe, J. K. (2014). Drawing adverse inferences from the non-production of evidence. Arbitration International, 22(4), 549–572. DOI:10.1093/arbitration/22.4.549*
24. *Shiravi, A. (2022). International Trade Law (14th ed.). Tehran: SAMT. [In Persian]*
25. *Solis, M. J. (2018). Adverse inferences in investor–state arbitration. Arbitration International, 34(1), 79–103. DOI:10.1093/arbint/aix029*
26. *Soltani-Nejad, H., & Talabaki, Z. (2022). "Guerrilla Tactics in Arbitration and How to Combat Them". Quarterly Journal of Private Law Studies, 52(1), 43–60. [In Persian] doi 10.22059/jlq.2022.321820.1007526*
27. *The Corfu Channel Case, ICJ Reports, Merits, Judgment of April 9, 1949, p. 32.*
28. *The Rompetrol Group N.V. v. Romania, ICSID Case No. ARB/06/3, Award, 6 May 2013.*
29. *Trisha Mitra,. (n.d.). Adverse Inference. Available at: https://jusmundi.com/en/document/publication/en-adverse-inference*
30. *UNCITRAL Arbitration Rules, 2021.*
31. *Zouari, M. A. (n.d.). The "Bona Fide" (Good Faith) Principle. Available at: https://jusmundi.com/en/document/publication/en-bona-fide-principle.*